

legöntudatosabban képviselő székelyeknek a nagyvilággal való megismertetése s az íróknak ez a hite: biztosítéka annak a mozgalomnak, amely az erdélyi magyarság jövőjéért küzd.

Amikor jó Turkovits Mihály 1648-ban Debretei Mártonhoz írt levelében a magyar nyelvről szólván „erdélyizmus“-ról tett említést, valószínűleg nem gondolt arra, hogy nemcsak különélő székely nyelv, hanem sajátos székely lélek, gondolat és irodalom is van. A kiválás azóta megtörtént s a varázslatos sziget megindult csodálatos népével, hogy mindenütt kitarja szépségét a megdőbbszent világ elébe.

Mi pedig magyar szívünk szeretetével igyekezzünk megérteni és megszeretni a felénk uszó szigetnek különös, talán különös, de tagadhatatlanul érdekes népét

DOBOS LÁSZLÓ.

Erdélyi Lajos dr.: Magyar nyelvi tanulmányok. (1926. Szerző kiadása.)

Közel egy emberöltőre terjedő szorgalmas munkájának az eredményeit gyűjtötte össze a szerző ebben a most megjelent, összefoglaló jellegű művében. Benne minden nyelvtudomány iránt érdeklődő megtalálhatja a maga csemegéjét, legyen az akár nyelvtörténeti vagy kultúrtörténeti érdeklődés eredménye. Nyelvjárás-tanulmányai a háromszéki nyelvjárásról s főleg a csángókról szóló megfigyelései új szempontok szerint haladó, a népnyelv hatalmas kultur és telepedéstörténeti jelentőségét a maga egész nagyságában felismerő komoly értekezések, bőséges, részint önállóan gyűjtött, részint mások gyűjtéseinek kritikailag megrostált népnyelvi példa-adalékokkal. Ezek az

értekezések újszerű világitásba helyezik a székelységet és a csángókat, azoknak eredetét illetőleg is, amennyiben a nyelvi megfeleléséről és kölcsönös egyezésekből ezeknek a zalavidéki, göcseji, illetőleg a szlavóniai magyarsággal való azonosságára, vagy legalább is ezekkel való nagyarányú érintkezéseire következtetnek. Mint ilyenek, nemcsak a nyelvjárás tudomány, de a történelem és ethnologia, valamint a folklore és néprajz szempontjából is jelentősek.

Mondattani értekezései modern szempontok szerint haladó, lélektani követelményeket is szem előtt tartó, rendkívül értékes kutatások, amelyekben új grammatikus alapon a formális logiia elagott felfogásával szemben szemléletesen és induktíve építi fel a szerző sok súlyos mondattani problémát végleg tisztázó, megtalálásait. Elég legyen csak az ú. n. összevont és kihagyásos mondatok, valamint a ráértés fogalmának a kristálytisztá körülhatárolására rámutatni, amelyek — komoly, tudományos háttérüknel fogva — a hatalmas terjedelmű könyv legértékesebb tanulmányai közé tartoznak.

Nyelvtörténeti tanulmányai közül jelentőségben legkiemelkedőbb a gyulafehérvári sorokról írt hosszú elmefuttatás, amely szinte megdönthetetlenül bizonyítja be, hogy a gyulafehérvári sorok nem glosszák, hanem ősi ríthmusban írt verstörédek s így nemcsak egyszerű nyelvemlékek, hanem irodalomtörténeti jelentőségük is komolyan megfontolandó.

A rendkívül tartalmas könyv felsorolt tanulmányait sikeresen egészítik ki nagy nyelvészokról való megemlékezések s egy érdekes gyűjtés a nagy háború mondatánából. Megjelenését őszinte

örömmel és elismeréssel kell üdvözölnünk, mert bár nem tartkítják világrengető felfedezések a lapjait, de alaposágával és a modern haladástól nem irtózó felfogásával nyelvtudományi irodalmunk *értékei* közé tartozik.

Méltó ajándék Szinnyi József számára, akinek ajánlva van.

SYGA.

Dr. Frank Antal: „Az önmegismerésre való nevelés” címmel új, hézagpótló hatalmas munkát ír, melynek előfizetési felhívását alább közöljük. Ajánljuk e könyvet a szülők és hivatásos nevelők figyelmébe. Előjegyzés a következő címre küldendő: László Imre Bpest, I., Fürj-utca 16.

Bővebb tájékoztatás végett közöljük szösz szerint az előjegyzési felhívást:

„Nemzetünknek legégetőbb problémája az erkölcsi integritásra való törekvés. Ez a célkitűzés már sokfelé elhangzott, azonban tettéválása csak nagyon lassan vagy egyáltalában nem mutatkozik. E jelenség okát abban kell látnunk, hogy általában nem magunkon, hanem másokon kezdjük az erkölcsi regenerálódás munkáját. *Dr. Frank Antal:* *Az önmegismerésre való nevelés* c. munkája egyrészt olyan szempontokat nyújt, amelyek szerint kívánatos a fentebbi cél megvalósítása szempontjából az önmagunkba való tekintés, másrészt — és legfőképpen — arra törekszik, hogy az önismertetre való törekvés hassa át egész nevelésünket.

A munka három részből áll: történeti, elméleti és gyakorlati részből. 1. A *történeti rész* foglalkozik a hinduk, a hét görög bölcs, Sokrates, a stoikusok, a kereszténység, szt. Ágoston, Kempis Tamás, Franklin Benjámín,

Goethe, Rousseau, Napoleon, Széchenyi, Schopenhauer, Tolsztoj és másoknak önismeretével, illetőleg az önismertetre vonatkozó nézeteivel. 2. Az *elméleti rész* főbb problémái: Az önismeret kérdésének jelen helyzete, fontossága, az önismeret fogalma, az önismertet lehetősége, az önismeret érték-elméleti vizsgálata; az önismertetre való nevelés módszerei; az önismertet és az igazmondás; az önismertet és pályaválasztás; az önismertet és egyéni multunk, az önismertetre való nevelés és a szülői ház: a nemzetnevelő önismertete a) általánosságban, b) nehéz természetű diákkal való bánáson keresztül; nemzeti önismertet; egyetemes emberismertet (világi nevelés Krisztus útjain). 3. A *gyakorlati rész* azzal foglalkozik, hogyan lehetne a kifejtett elmélet alapján a népiskola és a középfokú iskolák növendékeit önismertetre vezetni.

Kérem a m. t. Címet, sziveskedjék ismeretsége körében előjegyzőket gyűjteni. A munkát, amely kb. 300 oldalas lesz, az előjegyzők 80,000 koronáért kapják. Budapest, 1926. május hó.”

Ifjusági élet.

Ismét eltelt egy esztendő! Az öreg alma mater kapui bezáródtak, csönd van a másorzajos folyosókon. Nehéz kemény tanulásban kifáradva, szétszéledt az ifjuság, hogy csendes akác-lombos kis alföldi falvakban, vagy másutt kipihenje egy év fáradalmait. Ha valaki az utolsó napokban figyelte főiskolánk kapuját, láthatta, hogy rajzanak kifelé a csomagokkal megrakott s